

КОЛЯДА Сергій,
аспірант Житомирського державного університету імені Івана Франка

СУПЕРЕЧНОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ (2014-2024 РР.)

Стрімкі зміни соціально-економічних, політичних і правових умов в Україні протягом 2014-2024 років зумовили оновлення й адаптацію нормативно-правової бази соціальної роботи. Ці зміни пов'язані, передусім, з євроінтеграційними процесами, реформою системи соціального захисту та наслідками військових дій на території України; вони кардинально вплинули на розвиток соціальної і законотворчої сфери та потребують наукового аналізу, систематизації й узагальнення особливостей трансформації у соціальній роботі 2014-2024 років.

Вивчення науково-педагогічних джерел свідчить про те, що останнім часом значно збільшився інтерес учених до питань удосконалення нормативно-правової бази соціальної роботи в Україні. Теоретико-методологічні орієнтири сучасної соціальної роботи висвітлені в публікаціях вітчизняних науковців: Савельчук І.Б., Пирожков С.І., Богуцький, Ю.П., Лібанова Е.М., Майборода О.М., Тюття Л.Т., Іванова І.Б., Павлюк К. та інші, а також зарубіжних: Дженіс М., Кей Р., Бредлі та інших.

Період 2014-2024 років в Україні є особливо важливим у контексті проведення реформ соціального забезпечення. Після Революції Гідності Україна спробувала адаптувати своє законодавство до європейських стандартів. Це стосувалося і сфери соціальної роботи, що вимагає аналізу трансформацій нормативно-правового забезпечення цієї сфери. Зокрема, важливо дослідити, як були адаптовані національні законодавчі акти до міжнародних вимог, зокрема до Конвенцій ООН та стандартів ЄС.

Окрім того російська агресія, що розпочалася у 2014 році, зумовила нові виклики для системи соціальної роботи. Збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб (ВПО), ветеранів війни, осіб, що зазнали психологічних та фізичних травм, інших соціально-незахищених категорій населення вимагало перегляду підходів до соціальної допомоги та захисту.

Цей аспект також вимагає аналізу трансформації нормативно-правових актів, які стосуються соціальної реабілітації та підтримки постраждалих груп населення, а також їх впливу на практику соціального захисту різних категорій населення.

Важливо зазначити, що у період 2014-2024 років були впроваджені численні державні реформи, пов'язані з децентралізацією, що безпосередньо вплинули на структуру соціальних послуг і передачу повноважень, зокрема, у сфері соціальної роботи, з центрального рівня на місцевий. Це потребувало оновлення нормативно-правової бази з метою адаптації місцевих органів влади до нових умов надання соціальних послуг, що стало одним із ключових напрямків розвитку соціальної роботи.

Відтак дослідження трансформації нормативної бази соціальної роботи за цей період дозволить виявити проблеми, які перешкоджають ефективній реалізації соціальних реформ, і розробити рекомендації щодо вдосконалення правових механізмів соціальної підтримки. Такий підхід потребує наукового осмислення та критичного аналізу нормативно-правових актів.

За період 2014-2024 років в Україні, унаслідок впливу багатьох чинників збільшилася кількість соціально незахищених категорій населення. Проте наявна нормативно-правова база та механізми її реалізації є недосконалими та потребують всебічного комплексного вивчення, що вимагає створення якісно нової ефективної моделі орієнтованої на розробки теоретичних засад, нових форм і методів, визначення особливостей нормативно-правового регулювання соціальної роботи.

Таким чином, потреби дослідження нормативно-правової бази соціальної роботи у 2014-2022 роках зумовлені низкою суперечностей між:

- існуючими нормативними актами та їх реальним застосуванням або впровадженням для завдань соціальної роботи;
- наявністю нормативного регулювання та відсутністю фінансового підґрунтя для належного виконання та реалізації тих чи інших соціальних програм;

- обсягом соціальних потреб населення і фінансовими ресурсами, передбаченими законодавством для їх задоволення;
- соціальними викликами, що виникли внаслідок військового конфлікту в Україні, і наявними нормативно-правовими інструментами для їх вирішення;
- децентралізацією управління і централізованим підходом до нормативного регулювання соціальної роботи;
- потребою в інноваційних підходах до соціальної роботи і традиційними підходами, закріпленими в законодавстві.

Зазначені суперечності підкреслюють складність та багатовимірність процесу трансформації нормативно-правової бази соціальної роботи в Україні. Вони обґрунтовують необхідність проведення системного і комплексного дослідження, яке дозволить виявити ключові проблеми, запропонувати шляхи їх вирішення та вдосконалити правове регулювання соціальної сфери.

Список використаної літератури

1. Савельчук І.Б. Методологічні орієнтири сучасної соціальної роботи. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. 2016. № 1-2. С. 36-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/srutip_2016_1-2_6.
2. Україна: шлях до консолідації суспільства: національна доповідь/ред. кол.: С.І. Пирожков, Ю.П. Богуцький, Е.М. Лібанова, О.М. Майборода та ін.; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. Київ : НАН України, 2017.
3. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика). Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: ВМУРОЛ "Україна", 2004. 408 с.
4. Дженіс М., Кей Р., Бредлі. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. Київ, 1997.
5. Павлюк К. Система соціального захисту в Україні: без модернізації не обійтися. URL: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/506?View=material.
6. В. І. Николаєва Нормативно-правове забезпечення функціонування системи соціальної роботи в Україні. *Право та державне управління*, 2019, № 2 (35) том 2.